

PIRMĀ DAĻA

Londona, 1930. gada 24. jūlijs

PIRMĀ NODAĻA

Bija 1923. gada vasara – vasara, kurā es atgriezos no Kembridžas un, nepieņēmis krustmātes aicinājumu doties atpakaļ uz Šropširu, izlēmu savu nākotni saistīt ar metropoli un noīrēju nelielu dzīvokli Kensingtonas rajonā, Bedfordgārdensas ielā 14^B. Atmiņā tā palikusi kā visskaitākā no vasarām. Pēc daudziem biedru pulkā pavadītiem gadiem – kā skolā, tā Kembridžā – es priecājos par iespēju pabūt pats savā sabiedrībā. Es izbaudīju Londonas parkus, klusumu Britu muzeja lasītavā, garas pastaigas pa Kensingtonas ielām, kurās klidu veselām pēcpusdienām, kaldams nākotnes plānus un ik pa brīdim apstādamies, lai papriecātos par to, kā šeit, Anglijā, pat tik lielas pilsētas vidū skaistu ēku fasādes apaugušas ar efejām un vīnstīgām.

Vienas tādas nesteidzīgas pastaigas laikā es gluži nejauši sastapu savu bijušo skolas biedru Džeimsu Osbornu un, uzzinājis, ka dzīvojam kaimiņos, uzaicināju viņu iegriezties pie manis, ja gadīsies iet garām.

Lai gan tajā laikā vēl nevienu ciemiņu nebiju uzņēmis, ielūgumu izteicu nešaubīdamies, jo mājokli biju izraudzījies ļoti rūpīgi. Īres maksa nebija liela, bet dzīvokļa iekārtojums liecināja par saimnieces gaumi un radīja Viktorijas laikmetam raksturīgo, nesteidzīgo gaisotni; viesistabā, kura dienas pirmajā pusē bija saules pielietā, atradās pavecs dīvāns un divi ērti atzveltnes krēsli, antīka bufete un ozolkoka grāmat-skapis, pilns ar sadzeltējušām enciklopēdijām, un, manuprāt, to visu atzinīgi novērtētu jebkurš viesis. Bez tam, gandrīz tūlīt pēc ievākšanās biju devies uz Naitsbridžu un iegādājies karalienes Annas laika tējas servīzi, vairākas paciņas labas tējas un lielu kārbu ar cepumiem. Tāpēc, kad dažas dienas vēlāk kādu rītu Osborns patiešām ieradās, varēju viņu pacienāt, jūtoties pavisam brīvi, un viņam pat prātā nenāca, ka uzņemu savu pirmo viesi.

Kādu stundas ceturksni Osborns nemierīgi grozījās pa viesistabu, izteikdams man komplimentus par dzīvokļa izvēli, apskatīdams te vienu, te kādu citu lietu, vērdamies ārā pa logiem un komentēdams tur redzēto. Galu galā viņš atkrita dīvānā un mēs varējām aprunāties – par sevi un kādreizējiem skolas biedriem. Atceros, ka apspriedām pat strādnieku arodbiedrību aktivitātes, bet tad iegrimām ilgā un patīkamā diskusijā par vācu filozofiju, kas ļāva mums demonstrēt katram savā universitātē gūto intelektuālo bagāžu. Tad Osborns piecēlās un atkal sāka soļot pa istabu, klāstīdams dažnedažādus nākotnes plānus.

– Zini, man prāts nesas uz izdevējdarbību. Avīzes, žurnāli, kaut kas tamlīdzīgs. Taisnību sakot, arī pats labprāt rakstītu kādu sleju. Par politiku, sociāliem jautājumiem. Tas ir, kā jau teicu, ja neizlemšu mes-ties politikā. Paklau, Benks, vai tev *patiešām* vēl nav ne jausmas, ko iesāksi? Skaties, mums taču visi ceļi vaļā, – viņš norādīja uz logu, – un arī tev noteikti ir *kaut kādi* plāni.

– Tev taisnība, – es atteicu smaidot. – Šis tas man patiešām ir padomā. Kad pienāks laiks, tu par to uzzināsi.

– Kādus plānus tu perini? Klāj vaļā, nelauzies! Es tik un tā izspie-dišu no tevis atziņas!

Taču es viņam neko nestāstīju un drīz vien atkal novirzīju sarunu uz filozofiju, dzeju un tamlīdzīgām lietām. Tad, ap divpadsmitiem, Osborns pēkšņi atcerējās, ka uz lenču viņam jātiekot Pikadili laukumā, un sāka vākt kopā savas lietas. Jau dodamies prom, viņš durvīs pagrie-zās atpakaļ un sacīja:

– Klau, veco zēn, jau agrāk gribēju to pateikt. Šovakar eju uz vienu sanākšanu. Par godu Leonardam Everšotam. Tam naudas maisam. To riko viens no maniem tēvočiem. Nav jau glīti ielūgt pēdējā brīdī, bet varbūt tu gribētu man piebiedroties? Pavisam nopietni. Jau sen grasījos pie tevis iegriezties, bet kaut kā nesanāca. Tas notiks Čeringvortas klubā.

Kad es ar atbildi vilcinājos, viņš paspēra soli atpakaļ un sacīja:

– Es par tevi iedomājos tāpēc, ka atcerējos. Atcerējos, kā tu mēdzi mani izprašāt par maniem «plašajiem sakariem». Nu, nu! Neizliecies, ka esi aizmirsis! Tu man mācies virsū kā miegs. «Plaši sakari? Ko īsti nozīmē plaši sakari?» Tā nu es nodomāju, ka šī ir istā reize ļaut veca-jam zēnam Benksam redzēt manus plašos sakarus. – Viņš pakratīja galvu, it kā atcerēdamies kaut ko, un sacīja: – Ak, debess, tu skolā biji tāds baltais zvirbulis.

Laikam gan tieši šajā brīdī es pieņemu uzaicinājumu – uzaicinā-jumu, kurš, kā vēlāk paskaidrošu, izrādījās daudz nozīmīgāks, nekā tobrīd varēju iedomāties, – un pavadīju viņu līdz durvīm, ne mazākā mērā neizrādīdams aizvainojumu, kuru viņa pēdējie vārdi manī bija radījuši.

Kad, atgriezies istabā, apsēdos, mans īgnums auga augumā. Pro-tams, es tūlīt biju sapratis, par ko Osborns runā. Skolas laikā par viņa «plašajiem sakariem» tika spriests ne vienreiz vien. Šī frāze tika at-kārtota vienmēr, kad zēni savā starpā pļāpāja par Osbornu, un laikam arī es attiecīgā situācijā to mēdzu lietot. Mani patiešām fascinēja doma, ka viņš kādā noslēpumainā veidā ir saistīts ar augstāko aprindu dzīvi, kaut ne izskata, ne uzvedības ziņā neatšķirās no mums, pārē-jiem. Taču nespēju iedomāties, ka būtu «mācies viņam virsū kā

miegs», kā viņš tagad apgalvoja. Tiesa gan, četrpadsmit, piecpadsmit gadu vecumā par šo tēmu domāju diezgan daudz, taču ar Osbornu nebijām nekādi tuvie draugi un, cik atceros, viņam par to ieminējos tikai vienu reizi.

Tas notika miglainā rudens rītā, kad mēs abi sēdējām uz zemas sētas pie kādas lauku viesnīcas. Domāju, ka toreiz varējām būt kādā piektajā klasē. Visi skrēja krosu, un mūsu uzdevums bija gaidīt, kad no miglas tuvējā laukā iznirs skrējēji, un norādīt tiem tālāko ceļu pa dubļainu gatvi. Tā kā tik drīz neviens vēl nebija gaidāms, mēs isinājām laiku pļāpādami. Un esmu pārliecināts, ka tieši tad pajautāju Osbornam par viņa «plašajiem sakariem». Neskatoties uz pāri plūstošo enerģiju, Osborns pēc dabas bija kautrīgs un mēģināja izvairīties no atbildes. Taču es neatlaidos, līdz viņš sacīja:

– Ak, izbeidz, Benks! Tās taču tīrās muļķības, par kurām nav vērts runāt. Kas tur īpašs, ja tu pazīsti cilvēkus, ja tev ir vecāki, radi, ģimenes draugi. – Tad, aši aptvēris, ko pateicis, viņš pagriezās un uzlika roku man uz pleca. – Šausmīgi atvainojos, veco zēn! Negribēju būt tik netaktisks.

Šis *faux pas** Osbornu bija satraucis vairāk nekā mani. Patiešām nav izslēgts, ka viņa sirdsapziņu tas bija nomācis visu šos gadus, tāpēc uzaicinājums uz Čeringvortas klubu tajā vakarā bija tāda kā vainas izpirkšana. Lai būtu, kā būdams, bet, kā jau teicu, viņa neuzmanīgais izteikums tajā miglainajā rītā mani nepavisam nebija aizvainojis. Īstenībā mani pat kaitināja tas, ka skolas biedri, gatavi ķircināties par jebko, kļuva pārspilēti svinīgi, ja kādam gadījās pieminēt, ka man nav vecāku. Patiesībā, lai cik divaini tas varētu likties, vecāku un arī citu tuvu radnieku trūkums Anglijā, izņemot krustmāti Šropšīrā, jau sen bija pārstājis mani satraukt. Kā mēdzu atkārtot saviem biedriem internātskolā, mēs *visi* bijām iemācījušies iztikt bez vecākiem, un šajā ziņā es nemaz tik ļoti neatšķiros no pārējiem. Taču tagad, atskatoties pagātnē,

* Franču val. –netaktiska, arī neapdomīga rīcība.

pieļauju, ka Osborna «plašie sakari» mani fascinēja tieši tāpēc, ka man ar pasauli aiz Sv. Danstana skolas sienām nebija nekādu sakaru. Tomēr nešaubijos, ka laika gaitā pats nodibināšu šādus sakarus un izlauzīšu ceļu dzīvē. Iespējams gan, ka toreiz cerēju uzziņāt no Osborna kaut ko būtisku, kaut ko tādu, kas man šajā ziņā varētu palīdzēt.

Bet pieminot, ka Osborna vārdi atvadoties bija mani aizvainojuši, es nebūt nedomāju pirms tik daudziem gadiem notikušo sarunu. Drīzāk mani aizskāra viņa garām ejot izmestais apgalvojums, ka skolā es esot bijis «tāds baltais zvirbulis».

Patiesību sakot, nekad neesmu varējis saprast, kāpēc tajā rītā Osborns par mani tā teica, jo, cik varēju atcerēties, tad angļu mācību iestādes dzīvē iekļāvās bez kādām grūtībām. Pat pirmajās Sv. Danstana skolā pavadītajās nedēļās, manuprāt, neizdarīju neko tādu, kas varētu radīt neveiklības sajūtu. Piemēram, jau pirmajā dienā ievēroju, ka, stāvot un runājoties, daudzi zēni iebāza labo roku vestes kabatā un uzrāva un nolaida kreiso plecu, pasvītrotot kādu apgalvojumu. Skaidri atceros, ka jau tajā pašā dienā atdarināju šo manieri tik veiksmīgi, ka nevienam no maniem biedriem tas nelikās savādi un neviens negrasījās mani izzobot.

Tikpat drosmīgi un strauji es pārņēmu arī citus žestus, izteicienus un izsauceņus, kas tajā laikā bija populāri manu vienaudžu vidū, un uzsūcu sevī jaunajos apstākļos valdošos tikumus un uzvedības normas. Es ātri vien aptvēru, ka nebūs prātīgi skaļi klāstīt savas idejas par noziegumiem un to atklāšanu, kā parasti biju darījis Šanhajā. Pat toreiz, kad manā trešajā mācību gadā skolā tika konstatēta virkne zādzību un visi aizrāvās ar detektīvu tēlošanu, es apzināti izvairījos iesaistīties, aprobežojoties tikai ar minējumiem. Un skaidrs, ka līdzīga attieksme arī tajā rītā neļāva man atklāt savus plānus Osbornam.

Taču, par spīti piesardzībai, atceros vismaz divus gadījumus, kas liecina, ka šad un tad laikam tomēr esmu izplāpājies, ļaujot citiem nojaust savus godkārīgos plānus. Ne toreiz, ne arī tagad nespēju atsaukt atmiņā, kā tas bija noticis.

Pirmais bija manā četrpadsmitajā dzimšanas dienā. Divi mani tālaika labākie draugi Roberts Torntons-Brauns un Rasels Stentons bija uzaicinājuši mani uz ciema tējnīcu, kur mielojāties ar plāceņiem un putukrējuma kūkām. Bija lietaina sestdienas pēcpusdiens, un visi pārējie galdiņi bija aizņemti. Tas nozīmēja, ka ik pēc brīža ieradās vēl kāds lietū izmircis ciema iedzīvotājs, aplaida acis visapkārt un pārmetoši skatījās uz mums, it kā mūsu pienākums būtu nekavējoties atbrīvot galdiņu atnācējiem. Bet tējnicas īpašniece misis Džordana vienmēr mūs ļoti laipni uzņēma, un tajā manas dzimšanas dienas pēcpusdienā mēs bijām pārliecināti, ka varam ar pilnām tiesībām sēdēt pie vislabākā galdiņa loga nišā ar skatu uz ciema centrālo laukumu. Tikai miglaini atceros, par ko toreiz runājām, bet, kad bijām krietni paēduši, mani draugi saskatījās, tad Torntons-Brauns iebāza roku somā un pasniedza man skaisti iesaiņotu paciņu.

Vērdams to vaļā, es ātri vien aptvēru, ka dāvana ietīta daudzos papīros, un katru reizi, kad noņēmu vienu kārtu, mani draugi skaļi smējās. Visas pazīmes liecināja, ka centrā droši vien atradīšu kādu jocīgu mantiņu. Taču galu galā iztinu krietni nobružātu ādas futrāli un, pagriezis nelielo slēdzi un atvēris vāku, ieraudzīju palielināmo stiklu.

Šobrīd tas atrodas tepat man priekšā. Gadi tā izskatu nav daudz mainījuši; jau tajā pēcpusdienā tam aiz muguras bija garš mūžs. Atceros, ka to ievēroju tāpat kā faktu, ka tas bija ļoti spēcīgs, pārsteidzoši smags un tā ziloņkaula rokturis bija vienā pusē ieplayājis. Tikai vēlāk pamanīju – ir nepieciešams otrs palielināmais stikls, lai izlasītu gravējumu –, ka tas ražots Čīrihē 1887. gadā.

Mana pirmā reakcija, dāvanu saņemot, bija milzīgs satraukums. Es to paķēru, atbīdīju sānis daudzus papirus, kas klāja visu galdiņa virsmu, laikam gan savā sajūsmā ļaudams daļai nolidot arī uz grīdas, un nekavējoties sāku to izmēģināt, pētīdams dažus sviesta traipus uz galdauta. Biju tā aizrāvis, ka tikai kā pa miglu dzirdēju savu draugu pārspilēti skaļos smieklus, kādi parasti atskan, ja kāds tiek nests cauri.

Kad pēc mirkļa samulsis pacēlu acis, bija iestājies nedrošs klusums. Un tad Torntons-Brauns, izspiezdams negribīgu smiekliņu, sacīja:

– Mēs nolēmām, ka tev tāds varētu noderēt, ja jau esi nolēmis kļūt par detektīvu.

Tajā brīdī es ātri atguvos un notēloju, ka tas viss bijis tikai amizants joks. Bet pa to laiku, kā man šķita, arī abos draugos pašu nodoms bija izraisījis neveiklības sajūtu, un atlikušajā, tējnīcā pavadītajā laikā iepriekšējā, nepiespiestā gaisotne vairs neatjaunojās.

Kā jau teicu, palielināmais stikls atrodas tepat man priekšā uz galda. Izmantoju to, izmeklējot Meneringa lietu, un arī pavisam nesen Trevora Ričardsona afēras atklāšanā. Palielināmais stikls varbūt nav visbūtiskākais slavena detektīva darbarīks, taču dažu pierādījumu iegūšanā tas vēl arvien ir noderīgs, tāpēc droši vien vēl kādu laiku nēsāšu līdz šo, no Roberta Torntona-Brauna un Rasela Stentona saņemto dzimšanas dienas dāvanu. Skatoties uz to tagad, prātā nāk doma: ja manu biedru nolūks toreiz patiešām bija mani izjokot, tad šobrīd izjokoti varētu justies viņi paši. Bet diemžēl nav vairs iespējams to noskaidrot, nedz arī uzzināt, kā, par spīti piesardzībai, viņi tomēr bija uzminējuši manus slepenos sapņus. Stentons, kurš bija melojis, uzdomāties par vecāku nekā bija, lai varētu iestāties brīvprātīgajos, krita trešajā kaujā pie Ipras. Torntons-Brauns, kā dzirdēju, pirms diviem gadiem miris no tuberkulozes. Abi zēni pameta Sv. Danstana skolu pēc piektās klases, un mums jau sen bija pārtrūkuši visi sakari, kad uzzināju par viņu nāvi. Taču vēl arvien atceros, cik vilies jutos, kad Torntons-Brauns pameta skolu; viņš bija vienīgais, ar kuru pēc ierašanās Anglijā ciešāk sadraudzējos, un pēdējos Sv. Danstana skolā pavadītajos gados man viņa ļoti pietrūka.

Otrs gadījums, kas nāk prātā, attiecas uz nedaudz vēlāku laiku, kad mācījos sestajā klasē, bet tas atmiņā nav saglabājies tik spilgti kā pirmais. Nepavisam neatceros, kas notika pirms tā īpaša brīža. Zinu tikai, ka iegāju klasē – vecās klostera ēkas 15. telpā – kur spožajos saules staros, kas plūda iekšā pa šaurajiem, augstajiem logiem, gaisā

dejoja putekli. Skolotājs vēl nebija ieradies, bet es laikam nedaudz kavējos, jo atceros, ka mani klases biedri jau bariņos sēdēja uz galdiem, soliem un palodzēm. Grasiņos pievienoties vienai tādai piecu vai sešu zēnu grupai, kad visu sejas pagriezās pret mani un es skaidri sapratu, ka viņi runājuši par mani. Tad, pirms vēl paguvu ko bilst, viens no zēniem, Rodžers Brenthērsts, norādīja uz mani un sacīja:

– Bet viņš taču ir pārāk maza auguma, lai būtu Šerloks.

Daži iesmējās, taču bez ļaunuma, un, cik varu atcerēties, ar to arī viss beidzās. Pēc tam nekādas runas attiecībā uz maniem plāniem kļuva par Šerlokū vairs netiku dzirdējis, taču jau krietni vēlāk radās sajūta, ka mans noslēpums atklāts un tiek apspriests man aiz muguras.

Sarp citu, nepieciešamību ievērot vislielāko piesardzību visā, kas saistījās ar maniem nākotnes plāniem, apjautu jau pirms iestāšanās Sv. Danstana skolā. Savās pirmajās Anglijā – manas krustmātes kotedžā Šropšīrā – aizvadītajās nedēļās daudz klaiņoju pa apkārtni, kur, ložņājot starp mitrajām papardēm, izspēlēju dažādos detektīvu scenārijus, kurus kopā ar Akiru Šanhajā bijām izstrādājuši. Protams, tagad būdams viens pats, uzņēmos arī viņa lomas; bez tam, saprazdams, ka pa kotedžas logu mani var redzēt, atturējos no pārāk dzīvām kustībām, pusbalsi murminādams sacerētos tekstus, tā ka no straujās, dzīvības pilnās spēles, kāda mums ar Akiru veidojās Šanhajā, maz kas bija palicis pāri.

Taču pat šāda piesardzība izrādījās nepietiekama. Jo kādu rītu no savas bēniņu istabas, kas man bija ierādīta, izdzirdēju krustmātes sarunu ar dažiem draugiem lejā, viesistabā. Manu ziņkārību pamodināja pēkšņi klusinātās balsis, tāpēc izlavijos uz kāpnēm un pārliecās pār margām.

– Viņš klaiņo apkārt veselām stundām, – dzirdēju krustmāti sakām. – Zēnam viņa vecumā nu nepavisam neder tā gremdēties sevī. Viņam jāsak domāt par nākotni.

– Bet ko citu gan varēja sagaidīt, – kāds ierunājās. – Pēc visa, kas ar viņu noticis.

– Tāda kremšanās neko nedos, – krustmāte sacīja. – Viņš ir materiāli pilnīgi nodrošināts, un var uzskatīt, ka šajā ziņā viņam paveicies. Tagad jāskatās tikai uz priekšu. Šī gremdēšanās sevi jāizbeidz, un es tai pielikšu punktu.

Kopš tās dienas vairs neklaiņoju ap māju un vispār uzmanījos, lai man nevarētu pārnest gremdēšanos sevī. Taču biju vēl mazs un naktīs, guļot bēniņu istabiņā un klausoties, kā čikst grīdas dēļi, krustmātei staigājot pa māju, lai uzvilktu pulksteņus un aprūpētu savus kaķus, es iztēlē no jauna izspēlēju mūsu vecās detektīvu drāmas tieši tā, kā to bijām darījuši kopā ar Akiru.

Bet atgriezīsimies pie tās vasaras dienas, kad Osborns mani apciemoja Kensingtonas dzīvoklī. Negribu radīt iespaidu, ka man veltītais apzīmējums – baltais zvirbulis – būtu mani nodarbinājis ilgāku laiku. Patiesībā es pametu māju drīz pēc Osborna itin labā noskaņojumā un patīkami pavadīju laiku, klaiņodams pa Sentdžeimsa parku, priecādamies par puķēm un ar nepacietību gaidīdams vakaru.

Atceroties to pēcpusdienu, tagad šķiet, ka man būtu vajadzējis izjust kaut nelielu satraukumu, taču es tādu nejutu, un tas spilgti raksturo to muļķīgo iedomību, kas man piemita pirmajā laikā, kad vadīju savas dienas Londonā. Es, protams, apzinājos, ka šis vakars, salīdzinot ar pasākumiem, kurus apmeklēju universitātē, būs pavisam citā līmenī; ka es pat varētu saskarties ar paradumiem, kuri man vēl ir sveši. Taču jutos drošs, ka mana parastā modrība palīdzēs tikt galā ar visām grūtībām un uzvesties kā pienākas.

Klaiņojot pa parku, mani nodarbināja pavisam citas domas. Kad Osborns bija pieminējis viesus ar «plašiem sakariem», es tūlīt iedomājos, ka to vidū varētu būt vismaz daži tā laika populārie detektīvi. Tāpēc to pēcpusdienu laikam gan aizvadīju, apcerēdams, ko teikšu, ja tikšu iepazīstināts ar Metloku Stīvensonu vai varbūt pat ar profesoru Šarlevilu. Domās vairākkārt izspēlēju situāciju, kurā es kautri, taču ar noteiktu pašapziņu ietērpju vārdos savas ambīcijas; iedomājos, kā viens vai otrs izrāda par mani tēvišķu interesi, dod dažādus padomus

un uzstāj, lai turpmāk profesionālos jautājumos vienmēr katrā ziņā vēršos pie viņa.

Vakars man, protams, sagādāja pamatīgu vilšanos, kaut arī izrādījās ļoti nozīmīgs pavisam citā ziņā, kā drīz vien redzēsiet. Tobrid es vēl nezināju, ka šajā zemē detektīvi nemēdz piedalīties sabiedrības saietos. Ne tāpēc, ka tie netiktu ielūgti; mana nesenā pieredze rādīs, ka sabiedrības krējums visādi cenšas pievilināt detektīvus, kuri nokļuvuši popularitātes viļņa virsotnē. Taču šie cilvēki parasti ir nopietni, sevi noslēgušies individuālisti, kurus interesē tikai viņu darbs un kuriem nav vēlēšanās biedroties pat savā starpā, nemaz jau nerunājot par sabiedrību plašākā nozīmē.

Kā jau teicu, to es vēl nezināju, kad tajā vakarā ierados Čeringvortas klubā un, sekodams Osborna piemēram, jautri sveicināju spožā uniformā tērpto šveicaru. Taču jau dažas minūtes pēc nokļūšanas pārpildītajā otrā stāva telpā es sapratu savus maldus. Nezinu, kas tieši tos izklidināja, jo vēl nebiju paguvis noskaidrot klātesošo personības, taču sajutu kaut ko intuitīvai atklāsmei līdzīgu, un manas iepriekšējās fantāzijas tagad šķita mulķīgas. Bija pat grūti noticēt, kā varēju iedomāties Metloku Stīvensonu vai profesoru Šarlevilu brāļojamies ar finansistiem un valdības ministriem, kuri, kā zināju, atradās šajā telpā. Neatbilstība starp saietu, kurā biju ieradies, un to, par kuru biju domājis visu pēcpusdienu, mani tā satrieca, ka vismaz uz laiku zaudēju pašapziņu un kādu pusstundu, pašam par kņākiem, turējos blakus Osbornam.

Esmu pārliecināts, ka tieši šis dvēseles stāvoklis arī izskaidro faktu, ka, atsaucot to vakaru atmiņā, tik daudzi tā aspekti šķiet krietni pārspīlēti vai nedabiski. Piemēram, telpu atceros kā neparasti tumšu, kaut to apgaismoja sienas lampas, sveces uz galdiem un lustras pie griestiem; tumsu visi šie gaismas ķermeņi it kā neklidēja. Paklājs bija ļoti biezs, tāpēc, pārvietojoties pa telpu, vajadzēja pa to šļūkt, un visapkārt man sirmojoši vīri melnās žaketēs tā arī darīja, daži pat sagumuši uz priekšu, it kā cīnītos ar spēcīgu pretvēju. Arī sulaiņi ar sudraba paplā-

tēm rokās īpatnēji saliecās, tuvojoties sarunās iegrimušajiem viesiem. Dāmu gandrīz nebija, un tās pašas nedaudzās šķīta divaini biklas un, tikko ieraudzītas, tūlīt pazuda melno uzvalku mežā.

Kā jau teicu, šie iespaidi nevar būt precīzi, bet tāds nu šis vakars ir saglabājies manā atmiņā. Atceros, kā stāvēju, aiz neveiklības sastingdzis, un atkārtoti liku pie lūpām glāzi, kamēr Osborns draudzīgi plāpāja te ar vienu, te otru viesi, kuri pa lielākajai daļai bija krietnus trīsdesmit gadus par viņu vecāki. Pāris reizes mēģināju iesaistīties sarunā, bet mana balss skanēja uzkrītoši bērnišķīgi, bez tam runāts tika par cilvēkiem un tēmām, par kurām es neko nezināju.

Pēc kāda laika sāka augt dusmas – pašam uz sevi, uz Osbornu, uz visu notiekošo. Pārņēma sajūta, ka ar pilnām tiesībām varu nicināt šos ļaudis sev apkārt, ka viņi pa lielākajai daļai ir alkatīgi un savtīgi, bez jebkāda ideālisma vai atbildības sajūtas pret sabiedrību. Dusmu uzbudināts, beidzot pārvarēju sevi, pametu Osbornu un pārvietojos uz citu krēslainās telpas daļu.

Nonācu vietā, kuru apgaismoja nelielas, pie sienas piestiprinātas laternas blāvais staru kūlis. Cilvēku te bija mazāk, un es ievēroju kādu aptuveni septiņdesmit gadus vecu sirmu vīru, kurš smēķēja, pagriezies ar muguru pret zāli. Tikai pēc mirkļa aptvēru, ka viņš skatās spoguļi un ir pamanījis, ka viņu vēroju. Jau grasījos steigties prom, kad viņš nepagriezies sacīja:

– Labi pavadāt laiku?

– O, jā, – es atbildēju iesmiedamies. – Paldies. Jā, lielisks sarīkojums.

– Bet nevarat isti iejusties, vai ne?

Es vilcinājos, tad vēlreiz iesmējos. – Tā varbūt varētu teikt. Jā, ser.

Sirmais vīrs pagriezās un uzmanīgi mani nopētīja. Tad sacīja: – Ja vēlaties, varu jums pastāstīt, kas ir daži no klātesošajiem. Un, ja atradīsies kāds, ar kuru jūs īpaši vēlētos aprunāties, es jūs iepazīstināšu. Ko teiksiet?

– Tas būtu ļoti laipni. Patiešām ļoti laipni.